

SPADEK I DAROWIZNA W PRAWIE CYWILNYM I PODATKOWYM

Stefan Babiarz

ZAGADNIENIA PRAWNE

5. WYDANIE

SPADEK I DAROWIZNA W PRAWIE CYWILNYM I PODATKOWYM

Stefan Babiaryz

ZAGADNIENIA PRAWNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

5. WYDANIE

Stan prawny na 1 listopada 2018 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Łamanie
JustLuk

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8124-896-9
5. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
---------------------	----

Od Autora	19
-----------------	----

Część I

Spadki, darowizny i inne tytuły nabycia

Rozdział 1. Spadek i jego skład	25
1.1. Pojęcie „prawo spadkowe”	25
1.2. Cechy spadku	26
1.3. Sukcesja uniwersalna a singularna	29
1.4. Pojęcie praw i obowiązków majątkowych i niemajątkowych	36
1.5. Wyłączenia podmiotowe ze spadku	54
1.6. Wyłączenia przedmiotowe ze spadku	56
1.7. Posiadanie, ekspektatywa a skład spadku	57
1.8. Dług a odpowiedzialność za spadek	59
1.9. Zobowiązania podatkowe a spadek	62
Rozdział 2. Dziedziczenie – uwagi ogólne	66
2.1. Pojęcie dziedziczenia	66
2.2. Zdolność do dziedziczenia. Powołanie do dziedziczenia. Domniemanie równoczesnej śmierci	67
2.3. Niegodność dziedziczenia	71
2.4. Umowy o spadek	76
2.5. Otwarcie spadku. Miejsce zwykłego pobytu	81
Rozdział 3. Dziedziczenie ustawowe	86
3.1. Ogólne zasady dziedziczenia ustawowego	86
3.2. Dziedziczenie spadkobierców grupy pierwszej. Pokrewieństwo i powinowactwo	90
3.3. Dziedziczenie spadkobierców grupy drugiej	95

3.4. Dziedziczenie małżonka i krewnych spadkodawcy (grupa trzecia)	98
3.5. Dziedziczenie dziadków spadkodawcy i zstępnych dziadków spadkodawcy (grupa czwarta)	98
3.6. Dziedziczenie pasierbów (grupa piąta)	100
3.7. Dziedziczenie w braku krewnych i powinowatych (grupa szósta)	101
3.8. Dziedziczenie ustawowe gospodarstwa rolnego i wkładu gruntowego do rolniczej spółdzielni produkcyjnej	102
3.9. Dziedziczenie ustawowe a uprawnienie dziadków spadkodawcy	109
3.10. Uprawnienie małżonka i osób bliskich spadkodawcy	111
Rozdział 4. Dziedziczenie testamentowe	113
4.1. Uwagi wstępne	113
4.2. Istota testamentu	115
4.3. Testament	117
4.3.1. Treść, formy i wymogi formalne testamentów	117
4.3.2. Testamenty zwykłe	123
4.3.3. Testamenty szczególne	131
4.4. Przesłanki ważności testamentu, jego nieważność	137
4.5. Odwołanie i wykładnia testamentu	142
4.6. Otwarcie i ogłoszenie testamentu	148
4.7. Powołanie spadkobiercy	150
4.8. Podstawienie i przyrost	154
4.9. Zachówek i wydziedziczenie	158
Rozdział 5. Inne rozrządzenia testamentowe	169
5.1. Zapis zwykły a zapis windykacyjny, dalszy zapis i zapis naddziałowy	169
5.2. Zapis windykacyjny	176
5.3. Polecenie testamentowe	182
5.4. Wykonawca testamentu, wykonawca testamentu a zarządca sukcesyjny przedsiębiorstwem w spadku	184
5.5. Testament działowy	188
Rozdział 6. Przyjęcie lub odrzucenie spadku	191
6.1. Pojęcie. Termin. Rodzaje i zdolność do złożenia oświadczenia	191
6.2. Przyjęcie spadku wprost i z dobrodziejstwem inwentarza	198
6.3. Oświadczenie o odrzuceniu spadku	200
6.4. Zabezpieczenie spadku, spis inwentarza, wykaz inwentarza, sprawy zarządu sukcesyjnego	203
6.5. Czynności notariusza związane z zarządaniem sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej	207
6.6. Czynności referendarza w postępowaniu spadkowym	210

Rozdział 7. Odpowiedzialność spadkobiercy za długi spadkowe	212
7.1. Zasady ogólne odpowiedzialności za długi spadkowe	212
7.2. Odpowiedzialność spadkobiercy przed przyjęciem spadku	213
7.3. Odpowiedzialność spadkobiercy po przyjęciu spadku	215
7.4. Odpowiedzialność spadkobiercy i zapisobiercy windykacyjnego przed działem spadku i po działu spadku	220
7.5. Następstwo prawne i zasady odpowiedzialności podatkowej spadkobierców	223
7.6. Odpowiedzialność spadkobierców podatnika i płatnika	227
7.7. Odpowiedzialność spadkobierców inkasenta i zapisobierców	229
7.8. Zmiana zasad odpowiedzialności podatkowej spadkobierców podatników podatku dochodowego od osób fizycznych od 1.01.2016 r. ...	230
7.9. Spadkobiercy podatnika, płatnika, inkasenta, nadpłata i zwrot podatku ...	231
Rozdział 8. Stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego	232
8.1. Rola postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku	232
8.2. Postępowanie w sprawie stwierdzenia nabycia spadku. Wniosek	234
8.3. Zakres kognicji sądu oraz treść postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Rola aktów stanu cywilnego	237
8.4. Tryby uchylecia lub zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku	241
8.5. Skutki prawne stwierdzenia nabycia spadku	245
8.6. Stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego	253
Rozdział 9. Akt poświadczenia dziedziczenia	260
9.1. Uwagi ogólne	260
9.2. Procedura uzyskania aktu poświadczenia dziedziczenia	262
9.3. Przesłanki sporządzenia notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia ...	264
9.3.1. Przesłanki sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia	264
9.3.2. Treść protokołu dziedziczenia	268
9.3.3. Treść notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia	275
9.3.4. Zarejestrowanie aktu poświadczenia dziedziczenia. Rejestr spadkowy	278
9.4. Rozwiązania zapewniające bezpieczeństwo aktu poświadczenia dziedziczenia	281
9.5. Tryb wzruszania zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia	282
9.6. Skutki prawne wprowadzenia trybu sporządzania aktu poświadczenia dziedziczenia	283
9.7. Ograniczenia wydawania aktu poświadczenia dziedziczenia. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	284
9.8. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku a sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia	285

9.9. Zapis windykacyjny w procedurze wydawania aktu poświadczenia dziedziczenia	287
9.10. Akt powołania zarządcy sukcesyjnego	290
Rozdział 10. Europejskie poświadczenie spadkowe	296
10.1. Cel wprowadzenia europejskiego poświadczenia spadkowego. Preambuła do rozporządzenia w sprawie jurysdykcji. Zakres regulacji rozporządzenia w sprawie jurysdykcji	296
10.2. Procedura w sprawie wydania europejskiego poświadczenia spadkowego. Legitymacja, treść wniosku. Odmowa wydania poświadczenia	298
10.3. Jurysdykcja w sprawach wydania europejskiego poświadczenia spadkowego	303
10.4. Treść europejskiego poświadczenia spadkowego	306
10.5. Skutki wydania europejskiego poświadczenia spadkowego	307
10.6. Wydanie i moc prawna odpisu europejskiego poświadczenia spadkowego	309
10.7. Sprostowanie, zmiana, uchylenie oraz zawieszenie skutków europejskiego poświadczenia spadkowego	310
Rozdział 11. Dział spadku	315
11.1. Ogólna charakterystyka stosunków prawnych między spadkobiercami przed działem spadku	315
11.2. Sposoby zbycia spadku przed działem spadku	318
11.3. Istota działu spadku	321
11.4. Umowny dział spadku	323
11.5. Sądowy dział spadku	327
11.6. Zaliczanie w dziale spadku darowizny na schedę spadkową	342
11.7. Dział spadku obejmującego gospodarstwo rolne (wkład gruntowy do rolniczej spółdzielni produkcyjnej)	345
11.8. Skutki prawne działu spadku	347
Rozdział 12. Darowizna	350
12.1. Ogólna charakterystyka umowy darowizny	350
12.2. Skutki prawne zawarcia umowy darowizny. Zasady ogólne odwołania darowizny	360
12.3. Odwołanie darowizny niewykonanej	362
12.4. Odwołanie darowizny wykonanej	365
12.5. Rażąca niewdzięczność obdarowanego jako przesłanka odwołania darowizny	366
12.6. Rozwiązanie umowy darowizny	370
12.7. Polecenie darczyńcy	371
12.8. Darowizna na wypadek śmierci	374

Rozdział 13. Zasiedzenie	377
13.1. Uwagi ogólne	377
13.2. Przedmiot i przesłanki zasiedzenia	380
13.3. Zasiedzenie służebności	395
13.4. Skutki zasiedzenia	400
13.5. Postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia	400
Rozdział 14. Zniesienie współwłasności	404
14.1. Uwagi ogólne	404
14.2. Charakterystyka współwłasności w częściach ułamkowych	408
14.3. Tryby zniesienia współwłasności w częściach ułamkowych	409
14.4. Sposoby zniesienia współwłasności	420
14.5. Podział nieruchomości	425
Rozdział 15. Użytkowanie i służebności	428
15.1. Uwagi wstępne	428
15.2. Pojęcie i treść użytkowania	433
15.3. Rodzaje użytkowania	436
15.4. Pojęcie służebności	439
15.5. Służebności gruntowe	441
15.6. Służebności osobiste	450
15.7. Służebności gruntowe a służebności osobiste	454
Rozdział 16. Renta	456
16.1. Pojęcie renty	456
16.2. Rodzaje renty	457
16.3. Treść i forma umowy renty	458
Rozdział 17. Wkłady oszczędnościowe, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, środki zgromadzone w pracowniczym programie emerytalnym	462
17.1. Uwagi wstępne	462
17.2. Dyspozycja wkładem oszczędnościowym na wypadek śmierci	462
17.3. Dyspozycja jednostkami uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym na wypadek śmierci	466
17.4. Dyspozycja środkami pieniężnymi przez członków funduszy emerytalnych (otwartego, pracowniczego, dobrowolnego)	471

Część II

Podatek od spadków i darowizn

Rozdział 1. Tytuły opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn	477
1.1. Dziedziczenie, zapis zwykły, dalszy zapis, zapis windykacyjny i polecenie testamentowe jako tytuły opodatkowania. Przedmiot opodatkowania	477
1.2. Wzajemny stosunek ustawy o podatku od spadków i darowizn i ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Wyłączenia z opodatkowania	482
1.3. Opodatkowanie darowizny i polecenia darczyńcy	490
1.3.1. Przedmiot opodatkowania	490
1.3.2. Rozszerzenie obowiązku podatkowego (darowizna i spadek)	495
1.4. Opodatkowanie w przypadku zasiedzenia	497
1.5. Opodatkowanie nieodpłatnego zniesienia współwłasności	499
1.6. Opodatkowanie zachowku	503
1.7. Opodatkowanie nabycia tytułem nieodpłatnej renty, użytkowania i służebności	505
1.8. Opodatkowanie nabycia prawa do wkładu oszczędnościowego na skutek dyspozycji wkładem na wypadek śmierci	507
1.9. Opodatkowanie dokonanej przez uczestnika funduszu inwestycyjnego dyspozycji na wypadek śmierci	508
 Rozdział 2. Zakres podmiotowy opodatkowania i moment powstania obowiązku podatkowego	 510
2.1. Uwagi ogólne o podatniku. Przedsiębiorstwo w spadku, zarządca przedsiębiorstwem w spadku	510
2.2. Nabywcy prawa własności rzeczy i praw majątkowych jako podatnicy podatku od spadków i darowizn	515
2.3. Umowy międzynarodowe	517
2.4. Podmiot obciążony obowiązkiem podatkowym	520
2.5. Moment powstania obowiązku podatkowego i jego skutki	522
2.5.1. Wprowadzenie. Spełnienie świadczenia w całości lub w części	522
2.5.2. Dziedziczenie	524
2.5.3. Zapis zwykły, dalszy zapis, polecenie testamentowe i polecenie darczyńcy. Warunek zawieszający i rozwiązujący	526
2.5.4. Zapis windykacyjny	529
2.5.5. Zachowek	529
2.5.6. Prawo do wkładu oszczędnościowego i jednostek uczestnictwa	531
2.5.7. Darowizna	531
2.5.8. Zasiedzenie	532
2.5.9. Nieodpłatne zniesienie współwłasności	533
2.5.10. Nieodpłatne nabycie służebności, renty i użytkowania	534
2.5.11. Ponowienie momentu powstania obowiązku podatkowego	535

Rozdział 3. Zwolnienia podatkowe	543
3.1. Pojęcie zwolnienia podatkowego	543
3.2. Zwolnienia przedmiotowe (art. 4 u.p.s.d.)	546
3.2.1. Wprowadzenie	546
3.2.2. Zwolnienia dotyczące gospodarstw rolnych. Wpływ ograniczeń podmiotowych i przedmiotowych z ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	546
3.2.3. Zwolnienia dotyczące nieruchomości	554
3.2.4. Zwolnienia w zakresie wyposażenia mieszkań i ruchomości	559
3.2.5. Zwolnienia mające za przedmiot pieniądze	560
3.2.6. Zwolnienie rekompensat i praw majątkowych otrzymanych przez repatrianta	564
3.3. Zwolnienie podmiotowe (art. 4a u.p.s.d.)	567
3.3.1. Zakres podmiotowy zwolnienia a podatnicy grupy pierwszej. Zwolnienie nabywców rzeczy i praw majątkowych oraz przedsiębiorstwa w spadku (art. 4a i 4b u.p.s.d.). Konstytucyjność pozbawienia prawa do zwolnienia nabywców w drodze zasiedzenia	567
3.3.2. Przesłanki nabycia zwolnienia	574
3.3.3. Zgłoszenie, jego treść, termin złożenia i charakter prawny	586
3.3.4. Brak przepisów przejściowych w ustawie wydłużającej termin do złożenia zgłoszenia. Pytanie do Trybunału Konstytucyjnego	591
3.3.5. Konsekwencje niedopełnienia warunków zwolnienia	595
3.3.6. Termin wejścia w życie art. 4a u.p.s.d.	596
3.4. Przykłady zastosowania zwolnień podmiotowych i przedmiotowych i inne zagadnienia związane z darowizną	597
3.5. Obliczanie terminu prawomocności postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku	624
3.6. Zwolnienie podatkowe przedmiotu zapisu windykacyjnego	626
 Rozdział 4. Podstawa opodatkowania	 629
4.1. Wartość czysta a wartość oszacowana	629
4.2. Wartość nabytych rzeczy lub praw majątkowych	629
4.3. Długi i ciężary	633
4.4. Czysta wartość i minimum podatkowe	639
4.5. Sposób obliczenia wartości rynkowej rzeczy i praw majątkowych. Kumulacja przedmiotowo-podmiotowa	641
 Rozdział 5. Wysokość podatku	 653
5.1. Pojęcie wysokości podatku	653
5.2. Grupy podatkowe	653
5.3. Grupy podatkowe a spadkobiercy ustawowi	656
5.4. Kwoty wolne od podatku i skala podatkowa	658

5.4.1. Kwoty wolne od podatku	658
5.4.2. Skala podatkowa	660
5.5. Opodatkowanie nabycia niezgłoszonego do opodatkowania a opodatkowanie przychodów ze źródeł nieujawnionych (art. 20 ust. 3 u.p.d.o.f.). Powołanie się na fakt nabycia	663
Rozdział 6. Ulga mieszkaniowa	669
6.1. Istota i cel ulgi mieszkaniowej	669
6.2. Zakres podmiotowy ulgi mieszkaniowej	671
6.3. Zakres przedmiotowy ulgi mieszkaniowej	673
6.4. Warunki nabycia prawa do ulgi mieszkaniowej	676
6.5. Wysokość ulgi mieszkaniowej	680
6.6. Zbycie budynku mieszkalnego (lokalu mieszkalnego) lub udziału a zachowanie prawa do ulgi mieszkaniowej	683
Rozdział 7. Zeznanie i zobowiązanie podatkowe w podatku od spadków i darowizn	688
7.1. Pojęcia „zeznanie podatkowe” i „zobowiązanie podatkowe”	688
7.2. Zeznanie podatkowe	690
7.3. Pojęcie płatnika podatku	692
7.4. Notariusz jako płatnik podatku od spadków i darowizn	694
7.5. Odpowiedzialność notariusza jako płatnika	702
7.6. Odpowiedzialność innych płatników podatku od spadków i darowizn ...	706
7.7. Ustalenie zobowiązania podatkowego i sposób zapłaty podatku	709
7.8. Przedawnienie	710
7.8.1. Przedawnienie prawa do wydania decyzji o ustaleniu zobowiązania podatkowego i przedawnienie zobowiązania podatkowego	710
7.8.2. Przedawnienie w przypadku ponowienia obowiązku podatkowego	712
7.9. Właściwość organów podatkowych	715

Część III

Wzory

Wzór nr 1. Wniosek o nałożenie obowiązku złożenia testamentu	721
Wzór nr 2. Wniosek o przesłuchanie świadków testamentu ustnego	724
Wzór nr 3. Wniosek o otwarcie i ogłoszenie testamentu	726
Wzór nr 4. Wniosek o ustanowienie kuratora spadku nieobjętego	728
Wzór nr 5. Oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza ...	731
Wzór nr 6. Wniosek o wyjawienie przedmiotów spadkowych	735
Wzór nr 7. Wniosek o zabezpieczenie spadku	738

Wzór nr 8. Wniosek o sporządzenie spisu inwentarza	741
Wzór nr 9. Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku	745
Wzór nr 10. Wniosek o uzupełnienie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku	749
Wzór nr 11. Wniosek o uchylenie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku	752
Wzór nr 12. Wniosek o zmianę stwierdzenia nabycia spadku	755
Wzór nr 13. Wniosek o zatwierdzenie przez sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu spadku	758
Wzór nr 14. Wniosek o zgodny dział spadku	762
Wzór nr 15. Pozew o uznanie spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia	766
Wzór nr 16. Pozew o zachówek	769
Wzór nr 17. Pozew o wykonanie zapisu	773
Wzór nr 18. Pozew o zmniejszenie zapisu	776
Wzór nr 19. Wniosek o zniesienie współwłasności nieruchomości	779
Wzór nr 20. Wniosek o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie	782
Wzór nr 21. Przykładowe wzory testamentów własnoręcznych	785
Wzór nr 22. Zgłoszenie o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych	790
Wzór nr 23. Zeznanie podatkowe o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych	795
Wzór nr 24. Załącznik do zeznania SD-3	800
Wzór nr 25. Załącznik do zeznania SD-3	803
Wzór nr 26. Decyzja ustalająca wysokość podatku od spadków i darowizn	806
Wzór nr 27. Akt notarialny – protokół dziedziczenia	809
Wzór nr 28. Akt poświadczenia dziedziczenia	813
Wzór nr 29. Akt notarialny – testament notarialny z zapisem zwykłym, windykacyjnym i poleceniem	817
Wzór nr 30. Akt poświadczenia dziedziczenia ze stwierdzeniem nabycia zapisu windykacyjnego	820
Aneks. Ustawa z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2018 r. poz. 644 ze zm.)	825
Bibliografia	843

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- d.k.p.c. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1950 r. poz. 394 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.k.s. – ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1958)
- k.k.w. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2018 r. poz. 652 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze sprost. i zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987)
- k.r. – ustawa z 27.06.1950 r. – Kodeks rodzinny (Dz.U. z 1950 r. poz. 308 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- nowela
sierpniowa – ustawa z 24.08.2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1287)
- nowela
listopadowa – ustawa z 16.11.2006 r. o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. poz. 1629 ze zm.)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.)
- p.a.s.c. – ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2064 ze zm.)
- p.o.p.c. – ustawa z 18.07.1950 r. – Przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz.U. z 1950 r. poz. 311 ze zm.)
- pr. aut. – ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1191)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1876 ze zm.)

- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2018 r. poz. 1202)
- pr. geod. – ustawa z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 ze zm.)
- pr. not. – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2017 r. poz. 1560 ze zm.)
- pr. weksl. – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 160 ze zm.)
- p.w.k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. poz. 94 ze zm.)
- p.w.k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. poz. 60)
- rozporządzenie w sprawie jurysdykcji – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4.07.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Ur. UE L 201, s. 107, ze zm.)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. poz. 864/2 ze zm.)
- u.FUS – ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.)
- u.f.e. – ustawa z 28.08.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 870 ze zm.)
- u.f.i. – ustawa z 27.05.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 56 ze zm.)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.)
- u.g.n. – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r. poz. 121 ze zm.)
- u.i.k.e. – ustawa z 20.04.2004 r. o indywidualnych kontaktach emerytalnych oraz indywidualnych kontaktach zabezpieczenia emerytalnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1776)
- u.k.s.c. – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 300 ze zm.)
- u.k.u.r. – ustawa z 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 2196 ze zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017 r. poz. 1007 ze zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 200 ze zm.)
- u.p.d.o.p. – ustawa z 5.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1036 ze zm.)
- u.p.e.a. – ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1201 ze zm.)
- u.p.p.e. – ustawa z 20.04.2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1449 ze zm.)
- u.p.s.d. – ustawa z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2018 r. poz. 644)

u.p.z.p.	– ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1073 ze zm.)
u.s.m.	– ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 845 ze zm.)
u.s.u.s.	– ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.)
u.w.l.	– ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2018 r. poz. 716)
u.z.s.	– ustawa z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (Dz.U. poz. 1629)

Czasopisma

BMS	– Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
CBOSA	– Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
GSP Prz.Orz.	– Gdańskie Studia Prawnicze Przegląd Orzecznictwa
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
Mon. Pod.	– Monitor Podatkowy
Mon. Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
NPN	– Nowy Przegląd Notarialny
NZS	– Nowe Zeszyty Samorządowe
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAiSN	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych i Sądu Najwyższego
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1995 r. do 2002 r.)
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna (od 1995 r.)
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (1964–1994)
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	– Państwo i Prawo
PN	– Przegląd Notarialny
POP	– Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
PP	– Przegląd Podatkowy

PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Gosp.	– Prawo Gospodarcze
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PiZS	– Prawo i Zabezpieczenie Społeczne
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
ZNSA	– Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny

OD AUTORA

Od 1.01.2007 r. obowiązują przepisy ustawy z 16.11.2006 r. o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. poz. 1629; nowela listopadowa). Z dniem 2.10.2008 r. natomiast weszła w życie ustawa z 24.08.2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1287; nowela sierpniowa). Przepisy tej ostatniej ustawy wprawdzie nie zmieniły ustawy z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 2018 r. poz. 644), jednakże w nawiązaniu do zmian wprowadzonych nowelą listopadową wskazały na konieczność kompleksowego zajęcia się problematyką cywilnoprawną i podatkową tych tytułów, które podlegają opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn.

Z kolei z dniem 1.01.2016 r. weszła w życie ustawa z 25.06.2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1045 ze zm.), która w art. 4 zmieniła przepisy ustawy o podatku od spadków i darowizn w zakresie nieodpłatnego zniesienia współwłasności, zwolnienia od podatku nabycia własności gruntów stanowiących gospodarstwo rolne, zwolnienia podmiotowego w odniesieniu do nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych w drodze zasiedzenia, a także w odniesieniu do powstawania obowiązku podatkowego przy nabyciu w częściach. Dokonano też zmian w zakresie obowiązków notariusza jako płatnika.

W niniejszym wydaniu ponadto przedstawiono liczne nowe orzeczenia sądów administracyjnych, wraz z komentarzem, dotyczące zwolnienia podmiotowego z art. 4a u.p.s.d., zbiegu podatku dochodowego od przychodów nieznajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych oraz podatku od spadków i darowizn. W odrębnym punkcie (część II, podrozdział 3.6) zamieszczono również komentarz w odniesieniu do problematyki stwierdzenia przez sądy rejonowe prawomocności postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku. W tym wydaniu przedstawiono także najnowsze wyroki Trybunału Konstytucyjnego z zakresu podatku od spadków i darowizn z komentarzem autora.

Z dniem 23.10.2011 r. z mocy ustawy z 18.03.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 458) weszły w życie przepisy

art. 981¹–981⁶ k.c., wprowadzające instytucję zapisu windykacyjnego. Równocześnie przepisy tej ustawy zmieniły wiele przepisów Kodeksu cywilnego, np. w odniesieniu do wykonawcy testamentu, a przede wszystkim wprowadziły zmiany do ustawy o podatku od spadków i darowizn, w szczególności w zakresie opodatkowania (zwolnienia od podatku) tego zapisu. Oznacza to konieczność uwzględnienia tych zmian w niniejszej monografii.

W dniu 5.07.2018 r. została uchwalona ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej¹. Jej przepisy, a w szczególności zmiany wprowadzone nią (art. 66) do ustawy o podatku od spadków i darowizn, zostały objęte tą publikacją.

Niniejsza książka obejmuje trzy zagadnienia, a mianowicie:

- 1) cywilnoprawne ujęcie problematyki prawa spadkowego, czyli spadku, dziedziczenia, testamentów, zapisu zwykłego i zapisu windykacyjnego, polecenia testamentowego, zachowku, postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i o dział spadku, a także instytucji notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia i europejskiego poświadczenia spadkowego, a ponadto darowiznę, polecenie darczyńcy, zasiedzenie, zniesienie współwłasności, rentę, użytkowanie i służebności;
- 2) zagadnienia prawnopodatkowe, które wiążą się nie tylko z opodatkowaniem spadku, darowizny, zapisu zwykłego i zapisu windykacyjnego, dalszego zapisu, polecenia testamentowego, polecenia darczyńcy, zasiedzenia, nieodpłatnego zniesienia współwłasności, zachowku oraz nieodpłatnych: renty, użytkowania i służebności, lecz również następstwa prawnego spadkobierców;
- 3) wzory pism z zakresu prawa spadkowego oraz formularze i decyzję podatkową.

W publikacji przybliżono istotę i sens wprowadzonych instytucji prawnych: aktu poświadczenia dziedziczenia oraz europejskiego poświadczenia spadkowego. Przedstawiono zalety i wady tych instytucji prawnych, by pozostawić czytelnikom i podmiotom zamierzającym skorzystać z tego rozwiązania możliwość podjęcia świadomej decyzji co do wyboru drogi uregulowania praw spadkowych.

Książka niniejsza jest szczególna z kilku względów. Jak się wydaje, kompleksowość przedstawionej w niej problematyki umożliwiła również kompleksowe rozwiązanie licznych problemów wiążących się z nabyciem spadku czy zawarciem umowy darowizny. Z tego też względu znalazły się w niej rozważania odnoszące się do przejęcia przez spadkobierców praw i obowiązków podatkowych spadkodawcy (art. 97–106 o.p.). Omówione zostały także zagadnienia związane z konsekwencjami w zakresie opodatkowania przychodów niezajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych oraz powołania się przez podatnika na nieopodatkowaną darowiznę jako mienie, które może je pokryć (rozdział 5a u.p.d.o.f.). Równie istotne miejsce w tej pracy zajmują wzory, które dotyczą praktycznie wszyst-

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 1629.

kich cywilistycznych i prawnopodatkowych sytuacji w odniesieniu do wymienianych tu źródeł nabycia.

Szeroki zakres przedstawionych w książce problemów umożliwi korzystanie z niej nie tylko podatnikom od spadków i darowizn, lecz również adwokatom, radcom prawnym i doradcom podatkowym.

Część I

SPADKI, DAROWIZNY I INNE TYTUŁY NABYCIA

Rozdział 1

SPADEK I JEGO SKŁAD

1.1. Pojęcie „prawo spadkowe”

Określenie „prawo spadkowe” nie ma znaczenia normatywnego i nie występuje też w przepisach prawa. Jest to określenie z zakresu piśmiennictwa², które rozumiane jest różnie. Przyjmuje się, że jest to dział prawa cywilnego, którego przepisy normują przejście praw i obowiązków zmarłego na inne osoby³. Jest ono w tym znaczeniu utożsamiane z dziedziczeniem, określeniem spadkobierców, ich pozycji oraz ochroną interesów najbliższej rodziny. Rozróżnia się też pojęcie prawa spadkowego *sensu largo* i *sensu stricto*⁴. W pierwszym rozumieniu oznacza ono według autora „zbiór norm – także spoza IV księgi kodeksu cywilnego – w tym powiązanych ściśle z innymi działami prawa cywilnego, których wspólnym elementem jest określenie losów prawnych majątku osoby zmarłej”⁵. W tym znaczeniu do prawa spadkowego zalicza autor także np. przepisy art. 61¹ k.p., art. 56 pr. bank. czy art. 58 § 1 pkt 4, art. 60, 64, 80, 99, 101, 124, 148 § 1 pkt 4, art. 183 i 583 k.s.h.⁶ Z kolei przez prawo spadkowe *sensu stricto* autor rozumie „zespół norm odnoszących się do spadku i jego przejścia na spadkobierców w drodze sukcesji uniwersalnej, tj. dziedziczenia oraz kwestii z tym związanych”⁷. Co charakterystyczne, obie grupy poglądów wskazują na to, że prawo spadkowe spełnia dwie ważne funkcje: aksjologiczną i gospodarczą. Są nimi ochrona własności prywatnej i ochrona rodziny. Wynika to z konstytucyjnych uregulowań zawartych w art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji RP. Pierwszy z nich stanowi, że: „Rzeczpospolita chroni własność i prawo dziedziczenia”. Oznacza to, że „ochrona własności bez względu na jej pod-

---

² Zob. J.S. Piąkowski, A. Kawalko, H. Witczak, *Pojęcie, funkcje i źródła prawa spadkowego* [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 10, *Prawo spadkowe*, red. B. Kordasiewicz, Warszawa 2015, s. 4; P. Księżak, *Prawo spadkowe*, Warszawa 2017, s. 24–25.

³ J.S. Piąkowski, *Prawo...*, s. 4.

⁴ P. Księżak, *Prawo...*, s. 24–25.

⁵ P. Księżak, *Prawo...*, s. 24.

⁶ P. Księżak, *Prawo...*, s. 24.

⁷ P. Księżak, *Prawo...*, s. 28.

miot, jest podstawową cechą ustroju gospodarczego, którego immanentny składnik stanowi względna gwarancja nienaruszalności własności w drodze decyzji ustawodawczej, co oznacza, że przepis ten tworzy dla państwa zakaz uniemożliwienia lub utrudnienia dostępu do dóbr chronionych (własności i innych praw majątkowych) oraz nakaz ich kompleksowej ochrony w kontekście własnych i działań osób trzecich⁸. Z kolei z art. 64 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że: „Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia”. „Wzajemna relacja art. 21 i 64 Konstytucji RP nie polega na stosunku uzupełniania się pojęcia «własność» bowiem w art. 21 konsumuje pojęcie «prawo własności i innych praw majątkowych» z art. 64, ale na ujęciu tych praw w zupełnie innych kategoriach⁹. „O ile więc art. 21 ust. 1 Konstytucji RP wskazuje na znaczenie praw własności w kontekście ogólnoustrojowych regulacji systemowych, o tyle art. 64 ust. 1 odnosi się już do sytuacji prawnej jednostek, uściślając wcześniej wyrażone gwarancje systemowe w kontekście praw i wolności człowieka¹⁰. Tym samym określenie „prawo dziedziczenia” oznacza, że własność osoby zmarłej nie może z chwilą jej śmierci wygasnąć. Podobnie nie mogą wygasnąć też i inne prawa majątkowe osoby zmarłej, gdyż i jedno, i drugie objąć musi prawo dziedziczenia, bez względu na to, czy nastąpi w drodze następstwa pod tytułem ogólnym czy szczególnym¹¹.

1.2. Cechy spadku

Podstawowym pojęciem prawa spadkowego jest „spadek”, gdyż w sposób ogólny wskazuje, które z praw i obowiązków o charakterze cywilnoprawnym przechodzą na spadkobierców osoby zmarłej. W piśmiennictwie nie ma zgodności poglądów co do charakteru art. 922 § 3 k.c., w szczególności co do jego definicyjnego znaczenia¹². Jest przy tym zagadnieniem istotnym w tej kwestii to, że chodzić musi o definicję kodeksową, co z założenia mogłoby oznaczać, że powinna obowiązywać na gruncie całego prawa cywilnego¹³. Należy jednak wskazać, że w tej kwestii art. 922 § 1–3 k.c. nie jest klasyczną definicją spadku, gdyż nie wskazuje, że „spadkiem jest” czy „spadek jest to”, lecz określa jego cechy umożliwiające zaliczenie danego prawa lub obowiązku do spadku. Te cechy mają dla tego zaliczenia walor konstytutywny, co ma i dobrą, i złą stronę. Kwestia pierwsza polega na tym, że różnorodność praw

⁸ M. Kaliński, A. Krzywoń, „Własność” jako przedmiot ochrony na podstawie art. 21 ust. 1 Konstytucji RP, PS 2015/1, s. 17–32.

⁹ M. Kaliński, A. Krzywoń, „Własność” jako..., s. 17.

¹⁰ E. Laskowska, *Konstytucyjne podstawy ochrony prawnoautorskiej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2015/4, s. 5–25.

¹¹ Zob. wyrok TK z 31.01.2001 r., P 4/99, OTK-A 2001/1, poz. 5; wyrok TK z 5.09.2007 r., P 21/06, OTK-A 2007/8, poz. 96.

¹² J. Gwiazdomorski, *Prawo spadkowe w zarysie*, Warszawa 1967, s. 36; E. Skowrońska-Bocian, *Prawo spadkowe*, Warszawa 2006, s. 10; J. Ignaczewski, *Prawo spadkowe. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 38; J.S. Piątkowski [w:] *System prawa cywilnego*, t. IV, *Prawo spadkowe*, red. J.S. Piątkowski, Ossolineum 1985, s. 47; J.S. Piątkowski, *Prawo spadkowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2003, s. 33.

¹³ S. Wronkowska, M. Zieliński, *Problemy i zasady redagowania tekstów prawnych*, Warszawa 1993, s. 118–119.

i obowiązków, brak uniwersalnej definicji praw majątkowych pozwala na w miarę swobodne ich kwalifikowanie do spadku, natomiast nieczytelność choćby jednego z elementów konstytutywnych niewątpliwie to zadanie utrudnia. Dlatego też należy się zgodzić z poglądami wskazującymi, że art. 922 § 3 k.c. jest tylko punktem wyjścia do określenia kryteriów zaliczenia danych praw i obowiązków do spadku¹⁴, a zatem kryteriami konstytutywnymi dla zaliczenia danego prawa lub obowiązku do spadku są te, które łącznie spełniają poniższe przesłanki:

- 1) mają charakter cywilnoprawny,
- 2) mają charakter majątkowy,
- 3) nie są ściśle związane z osobą zmarłego,
- 4) nie przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy osoby te są spadkobiercami¹⁵.

Zatem „spadek obejmuje tylko prawa i obowiązki majątkowe, natomiast poza jego zakresem pozostają prawa i obowiązki niemajątkowe. Prawa i obowiązki niemajątkowe co do zasady wygasają z chwilą śmierci podmiotu uprawnionego lub zobowiązanego”¹⁶.

Z art. 922 § 3 k.c. wynika więc, że: do spadku wchodzi prawa i obowiązki o charakterze majątkowym i cywilnoprawnym z wyjątkiem: praw i obowiązków niemajątkowych, praw i obowiązków ściśle związanych ze spadkodawcą, praw i obowiązków przechodzących na określone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami, jako długi spadkowe wchodzi obowiązki, które nie ciążyły na spadkodawcy, bo wygasły lub wynikały z umów rozwiązanych na skutek śmierci spadkodawcy oraz obowiązki związane z samym faktem śmierci spadkodawcy. Zauważyć też należy, że obowiązki majątkowe – mimo braku wyraźnego wskazania normatywnego – mają charakter cywilnoprawny i należą do spadku¹⁷. W powyższym przypadku odnosi się to w szczególności do obowiązku wynikającego z art. 46 § 1 k.k. orzeczenia naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem lub wypłacenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Nie wydaje się, by pogląd ten rozwiązywał jakiś problem, skoro taki charakter odszkodowania i zadośćuczynienia wynika prawie wprost z powołanego przepisu.

Z przepisu tego wynika, jak się wydaje, jeszcze jedna istotna przesłanka pojęcia spadku, a mianowicie to, że majątkowe prawa i obowiązki mogą być przedmiotem dziedziczenia tylko wtedy gdy:

- 5) będą istnieć co najmniej w chwili otwarcia spadku.

W sposób najpełniejszy tę przesłankę wyraził SN w wyroku z 24.09.2004 r., II PK 25/04¹⁸, w którym stwierdził, że: „nabycie prawa do akcji na zasadach preferen-

¹⁴ J.S. Piąkowski, *Prawo...*, s. 33; E. Skowrońska-Bocian, *Prawo...*, s. 10–11.

¹⁵ E. Skowrońska-Bocian, *Prawo...*, s. 10–11.

¹⁶ P. Księżak, *Prawo...*, s. 49.

¹⁷ Wyrok SN z 10.08.2017 r., II CSK 844/16, „Glosa” 2018/1, s. 95, z glosą aprobującą J. Trzewika, tamże, s. 95–102.

¹⁸ OSNP 2005/10, poz. 141.

Stefan Babiarz – doktor nauk prawnych, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego; autor kilkudziesięciu monografii, komentarzy, artykułów i glos z zakresu prawa podatkowego, administracyjnego i postępowania sądownoadministracyjnego.

W publikacji w sposób kompleksowy zostały zaprezentowane instytucje spadku, darowizny oraz inne tytuły nabycia własności rzeczy i praw majątkowych.

W pierwszej części zostały omówione m.in. dziedziczenie, zapis zwykły i zapis windykacyjny, europejskie poświadczenie spadkowe, notarialny akt poświadczenia dziedziczenia, notarialny rejestr testamentów (Rejestr Spadkowy) – w tym relacje między tymi dokumentami.

Druga część dotyczy aspektu prawnopodatkowego wszystkich tytułów opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn.

W części trzeciej opracowania znalazły się wzory pism z zakresu prawa spadkowego, wzory testamentów, w tym notarialnego z zapisem windykacyjnym oraz akt poświadczenia dziedziczenia ze stwierdzeniem nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego, a także wzór europejskiego poświadczenia spadkowego. Zostały one opatrzone krótkimi objaśnieniami.

Autor analizuje najnowsze rozwiązania prawne w ujęciu cywilnoprawnym i podatkowym związane z ustawą z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Odnosi się również do wszystkich najnowszych zmian prawnych objętych problematyką zarówno cywilnoprawną, jak i podatkową.

Książka jest przeznaczona dla prawników-praktyków: sędziów, notariuszy, adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, pracowników administracji rządowej i samorządowej, a także dla osób, które mogą być m.in. spadkodawcami, spadkobiercami, obdarowanymi.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

